

SAMOAN

Department of Labor and Workforce Development Wage and Hour Administration

Oni fesili ma ni Tali mo Tagata galulue (Frequently Asked Questions)

FOR ADDITIONAL INFORMATION ON
ALASKA'S LABOR LAWS CONTACT:
Wage and Hour Administration Offices
Anchorage – (907) 269-4909;
Fairbanks – (907) 451-2886;
Juneau – (907) 465-4842
<http://www.labor.state.ak.us/lss/lss.htm>

FEDERAL LAW MAY DIFFER FROM STATE LAW.
IF SO, THE MORE RESTRICTIVE OF THE TWO WILL APPLY.
QUESTIONS? CONTACT THE
USDOL FEDERAL WHD 1-866-487-9243,
OR IN ANCHORAGE AT (907) 271-2867.

20. le mea e tatau ile vaega o Galuega ona taliaina la'u tagi?

E leai. E I luga lava ole filifiliga ale Vaega o Galuega pe talia pe le taliaina lau tagi I ona tulaga eseese e pei o nei vaega: (1) pe afa'apea ose tagi ua fa'amalosiina pe e leai se uiga ua mautu, (2) pe afai ua faila e le galuega se pepa ile fale fa'amasino e fa'ailoa ai ua malepe pe ua leai se pisinisi ona o le tele o ona fa'afitauli, (3) pe ua leva ona e nofonofo ma ua te'a aso sa tatau ona e failaina ai lea tagi.

21. O le a le umi ona o'u fa'atali ona mauaina lea o la'u tupe?

O le umi e te fa'atali ai e mata o ni aso I le tausaga pe ova atu fo'i. E tele ni mea e tutupu e a'afia ai le vave maua, pe ole tua'l fo'l ona maua o lau tupe. Afai ua mae'ae'a ona faia lau ripoti ma o lo'o auai lau galuega e fesoasoani o le a vave fo'l ona maua se tali o lau tagi. Ae a fa'apea e tele ni lavelave o lau faila, toe e fa'afaigata lau galuega ole a umi fo'l ona e fa'atali.

22. O le a le eseese o le galue lea ete galue i le 8 itula, ma le 4 itula, ma le galuega lea ua na'o se taimi pu'upu'u?

Ole vaega o Totogi mo Itula latou te le fa'ailogaloga I le va ole galue ile 8 itula, pe 4 itula, pe galue na'o se taimi pu'upu'u. O ni isi galuega o lo'o maua e tagata galulue I le 8 itula ni penefiti, e le tutusa ma penefiti e maua ei latou o galulue ile 4 itula po'o I latou o galulue ise taimi pu'upu'u. Afai o oe ose tagata e le'o galue ile 8 itula, afai o oe ete galue na'o le 4 itula pe ete galue afa aso, ae ua e fia malamalama pe ete mauaina ni penefiti, ua tatau ona e fa'afeso'ota'l lau galuega, oi latou ia e galulue mo ni ta'iala ma aiaiga o penefiti mo I latou ua agava'a ma'l latou e le agava'a. Mo ni fesili I penefiti fa'afeso'ota'l the ofisa U.S. Department of Labor, Employee Benefits Security Administration 1-866-444-3272 po'o le imeli <http://askebsa.dol.gov/>

23. O le a ni mea e tatau ona ou iloa mo ni auala of femalagaina?

Afai e totogi e lau galuega pe fai e lau galuega se auala e mafai ai ona e alu ile galueg e galue ma toe fo'l I lou fale pe o se auala I fafo o Alaska, e tatu I lau galuega ona totogi lou auala mail au galuega I lou nofoaga pe a fai ua fa'agata lau galuega. E le tatau I lau galuega ona totogiina lou auala I lou aiga pe afai ua fa'ate'aina oe mail au galuega mai le fusu, fa'amisa, ona, pepelo I fa'atumuina o lau pepa galue, pe ua te'a ona o le le galue I aso e tolu e soso'o mai lau galuega I taimi ua fa'atulagaina ete galue ai. Afai ua w savali ese mai lau galuega I luga o lou lava faitalia e le totogiina e lau galuega lou auala ete toe fo'l ai I lou aiga, se'l vanaga ai ua e savali ese mail au galuega ona ua le sapaapaia e lau galuega pe ua le totogi ina e lau galuega ni taimi galue, pe ose potu o e nofo ai I luga o galuega, pe ua e savali ese ona o lou ola soifua, pe ole soifua maloloina.

1. Ole a le totogi maualalo I Alaska?

\$10.19 I le itula, o le a si'l I luga ile \$10.19 I le itula ia January 1, 2020.

2. O le mea e tatau i la'u galuega ona totogiina a'u I se totogi e sili atu, pea o'u galue e ova atu ma taimi ua fa'atulagaina e ou galue ai?

loe, ae e I ai lona fa'atapula'aina. Afai sa e galue ae ova ile 8 itula I le aso pe ova I le 40 itula I le tasi ose vaiaso, e tatu ona e maua ina le totogi ole itula ma le afa (1.5 times) mo itula ova taimi sa e galue ai.

3. A fa'apea o la'u galuega e le totogiina ta'l itula, e maua pea e a'u se totogi maualalo ma le ova taimi?

loe, e le fa'atulagaina pe fa'apefea ona maua o se totogi, pe totogi ta'l itula, pe totogi fa'atulagaina, pe totogi fa'apasene pe ole a lava se auala e te mauaina ai se totogi, o tagata faigaluega uma I Alaska oi lalo ise totogi maualalo ma galue e ova taimi, se'l vanaga ai ua e galue I lalo ose fa'atagana e ese mai. Fa'afeso'ota'l le ofisa o Totogi ma Itula ina ia e malamalama atili.

4. E mafai ona fa'atunuina a'u e la'u pule e galue ova taimi?

loe, ae so'o se taimi ete galue ai I le ova atu ole 8 itula I le aso e tasi pe ole ova atu ile 40 itula I le vaiaso e tasi, e tatau I lau galuega ona totogi oe ile tasi itula ma le afa 1.5 o itula sa e galue ai pe ete totogi fa'aitula pe fa'atulagaina pe fa'apasene o itula galue pe a ova atu ole 40 itula sa fa'atulagaina. Afai e le'o totogiina oe e lau galuega I ou ova taimi sa e galue ai, ua tatau ona e lipoti ina I le ofisa o Totogi ma Itula I totonu o le nu'u ma alalafaga o lo'o e nofo ai.

5. E mafai e la'u galuega ona fa'atagaina a'u e ave fua ni aso malolo e leai se totogi ae fa'aaoga ai o'u ova taimi?

E Leai. E fa'asaina ile tulafono ile Setete o Alaska ona fa'aaogaina o ova taimi mo ni aso malolo e leai se totogi. E tatau ona e mauaina se totogi o ova taimi sa e galue mo itula e ova I itula sa fa'atulagaina, ma e tatau ona e va'iaia lea numera I luga o lou siaki ma luga ole ulu siaki.

6. E mafai ese tagata e le'o galue ta'l itula ona galue ova taimi?

E tusa pe e te le galue ta'l itula, e mafai lava ona e galue ova taimi. O ni isi galuega ua fa'atapula'aina e leai ni ova taimi e fa'atagaina, e pei o galuega mo pule oni ofisa maualuluga, po'o ni ta'ita'l po'o ulu oni galuega, o'l latou ua fa'atapula'aina ni o latou ai a tatau. O galuega ma latou matata eseese, o ona aia tatau ma le ala o lou totogi e mafai ai ona fuafuaina pe ete mauaina se totogi mo se ova taimi pe leai.

7. E to'a fia ni tagata galue e tatau ona galulue I la'u galuega ona mafai lea e la'u galuega ona totogi ni ova taimi?

Ole aofa'l e to'a fa pe ova atu I luga. Ose galuega e na'o le (3) tolu ni tagata galulue pe I lalo le numera oni tagata galulue, e tatau I le galuega ona totogi o ia tagata galulue e leai ni ova taimi I latou taimi ua fa'atapula'aina mo itula galue.

8. A fa'apea mai la'u galuega o ia ose "konekarate tu to'atasi" O lea le uiga o lena mea?

I le vaaiiga I ai, ose konekarate e tu to'atasi ose pisinisi lea e le'o I lalo ose isi pisinisi, ose pisinisi lea e tu to'atasi lava na'o ia, e totogi lava e ia ana tagata galulue, o ana tagata galulue e I lalo ole va'avaiga ase posi ose galuega. O lona uiga e iai galuega tu to'atasi e le totogiina ni saogalemu, e leai ni penefiti e te mauaina e pei oni penefiti ete mauaina pe a e te'a mai lau galuega, ose penefiti mo inisia e iai soifua maloloina, ma le penefiti o le Saogalemu. Fa'afeso'ota'l the le ofisa mo Penefiti o Galuega I le 269-4980, pe o le ofisa o totogi ma Itula I totonu ole a'ai o lo'o e alaala ma nofo ai mo se fesoasoani.

9. E O'u mauaina se totogi mo aso ua fa'atulagaina mo aso malolo?

E leai I lalo ole tulafono. Se'l vanaga ai ua uma ona polomisi lau galuega e totogi ana tagata galulue I aso malolo. O se fa'ata'ita'iga: A fa'apea ua polomisi lau galuega e totogi ana tagata faigaluega mo ova taimi, e tatau ona e mauaina le totogi e tasi ma le 1/2 ole taimi ose itula sa e galue ai ile aso malolo e ova atu ma itula sa fa'atulagina e te galue ai. A fa'apea sa polomisi lau galuega e totogi ana tagata faigaluega mo ova taimi ae le'l fa'atulagina le totogi fa'apitoa mo ova taimi, o lea e mauaina se totogi e 8 itula mo itula ua fa'atulagina e te galue ai fa'apea fo'lni taimi ua ova atu I ia itula. O lona uiga e tel mauaina se totogi e sili atu mo taimi sa e galue e ova atu I le 8 itula.

10. E o'u mauaina ni totogi mo taimi e o'u ma'l ai, taimi e o'u alu ai ise tafaoga, pe ose taimi e o'u tu'ua ai se galuega?

Se'l vanaga ai sa polomisi lau galuega e te mauaina ia penefiti. Penefiti mo taimi e te ma'l ai, taimi ete tafao ai, ma taimi e te tu'ua ai se galuega, o penefiti ia e maua e se tagata galue, e totogi ina a'o e galue. Afai o oe ose tagata o galue ae o lo'o aveeseina se vaega o lou totogi e totogi ai penefit nei, pe sa e faia se tu'ugatala ma lau galuega mo peimeni mo ia penefiti o lea e maua ina ia penefiti. O le vaega a Galuega e fa'amalosiina I kamupani ma galuega eseese le taua o tulafono mo tagata galulue mo penefiti fa'apenei.

11. Pe tatau ona o'u mauaina se totogi mo se galuega " fa'atalitali mo se valaau mai e galue" I se taimi?

E le faigofie le tali mo lea fesili. O ni isi galuega fa'atalitali mo se valaau mai e totogi a'o ni isi e le totogiina. E iluga lava I lou faitalia pe ete mana'o e taliaina ni galuega fa'apena pe leai, e I luga lava ia te oe pe a e taliaina lena valaau. Afai ua fa'amalosia oe e lau galuega ete nofo ma fa'atali I lau galuega, I le fale o e galue ai, pe ole kamupani o lo'o e galue ai ae ua lemafai ai e oe ona e faia ni mea o e mana'o e fai, pe ose faitauina ose tusi, pe ole asiasi atu lea I se isi, pe o le fa'alogologo lea ise laau pese, e tatau I lau galuega ona totogi oe mo le taimi lea ua taofi ai oe e te nofo fa'atali I totonu o galuega.

12. Ole a le tulafono mo taimi malolo ma taimi e ave ai lau taumafutaga ile ogatotonu o itula ole aso ete galue ai?

O le tulafono ile Sitete of Alaska, o tagata galue e i le tausaga 14 I le 17 o tausaga, ua fa'amalosia ile tulafono a le Sitete e tatau e'l latou ia ona ave se malologa e 30 minute pe a fai e galulue I latou ise 5 itula pe ova atu I luga ni itula e galue ai ile aso. E le fa'amalosia ina e galuega ona tu'uina atu se taimi malolo mo tagata galulue ua atoa le 18 latou tausaga e alu I luga. A fa'apea o oe ua 18 pe ua ova atu ou tausaga ae tu'uina atu e lau galuega se taimi malolo, pe 20 minute pe I lalo mai, ua tatau I lau galuega ona totogi oe I lea taimi malolo. Afai e fa'ataga I lau galuega taimi e ave ai lau taumafutaga I le ogatotonu o itula galue o le aso, e le tatau ilau galuega ona totogi oe pe afai sa ave lau taumafutaga e na'o le 20 minute pe ova atu pe afai e le'o iai lou igoa I le lisi o tagata galue mo lena aso.

13. E mafai e la'u galuega ona sui le aofa'l e totogi ai a'u ile itula?

loe, pea fa'apea sa tu'uina atu ia te oe se tusi e fa'ailoa atu ai le suiga ae le'l o'o I le aso ua fa'atulagina mo lea suiga. Ose fa'ata'aiga: A fa'apea o lou aso totogi (ole aso e maua ai lou siaki) o le aso 20 ole masina, e tatau I lau galuega ona tu'uina atu le tusi mo se suiga o lou totogi I so'o se aso ae le'l o'o ilea so 20 o le masina ina ia tauian ai le aso 20. O aso galue uma pe a uma le aso 20 e tatau ona a'afia lea I le suiga fou o lou totogi.

14. O a ni mea e tatau ona aveeseina lea mai lo'u totogi?

Ose aofa'l lea ose tupe pe a le paleni lau tupe maua ma au galuega ole aso, ose mea ua leiloa pe ua misi, pe ose mea ua gaoina, o lea aveeseina lea mai lau siaki pe afai ua e ta'utino atu ma ua e tu'uina I lalo ise tusi mo lau galuega e mafai ona latou ave eseina se a'ofai ua e fa'atulagina e totogi ai se mea ua misi, pe leiloa, pe ua gaoina. Afai fo'l sa aitalafuina e oe se tupe mai lau galuega, e mafai e lau galuega ona aveeseina lena aofa'l mai lau siaki pe afai sa iai se tusi sa e saini ina se tautinoga. E le tatau ona e sainiina se talitonuga pea e amata I sau galuega e leai ni tusitusiga I luga ole pepa mo ni mea e tutupu I le lumana'l. I le tulafono, oni tupe e to ese e le tatau ona fa'aaogaina e lau galuega e fai ma se mafuaaga e pau ai lou totogi I le itula pe ave ma se mafuaaga e aveese ai ni ova taimi e tatau ona e mauaina. Afai sa e aitalafuina se seleni mail se isi e ese mai I lau galuega, ua mafai ona e tusiina se tusi e tu'u atu I lau galuega e mafai ai e lau galuega ona aveese le aofa'l ua e talosagaina mai lau tupe maua o lou siaki. Ae ese ai tupe e tatau ona aveeseina mai lou siaki e pei ole lafoga, pe ose tupe mo le tausiga o lau fanau ua fa'atulagina e le malo, pei oni tupe ua talosagaina mai ese isi vaega I luga ose talosaga mai ile fale o tulafono.

15. O a ni mea e tatau I lau galuega ona tu'uina I luga o lau ulu siaki?

E tatau I lau galuega ona iai mea nei I luga o le ulu siaki, ole aofa'l ole tupe maua, ole a le umi ile taimi ona e galue, ole aofa'l o le tupe e totogi ai oe ile itula. E tatau fo'l ona iai le aofa'l o taimi sa e galue ai ua fa'atulagina, ma taimi sa e galue ai pe a ova atu ma taimi sa fa'atulagina, ole tupe ete mauaina I le itula ua fa'atulagina, ole aofa'l ole tupe maua ile masina, ole aofa'l ose tupe ua toese ina mo lafoga, ma isi tupe sa e fa'atulagina mo lau galuega e toseseina mai lau totogi. E tatau fo'l ona iai le aso amata ma le aso fa'aiu ole vaiso totogi I luga ole ulu siaki.

16. Fa'atoga o'u tu'uina I lau galuega le tusi ole 2 vaiaso ona o'u le toe galue lea ae ua fa'asaga mai la'u galuega fa'ate'a a'u. O lea se mea e tatau ona o'u faia?

I Alaska e le fa'amalosia ina e le tulafono I galuega ona tu'uina atu ise tagata galue se mafuaaga e fa'ate'aina ai se tagata galue. O le mea lea e le afaina ai se tulafono mo totogi ma itula. E tatau ile tagata galue ua afaina I lea mea ona talanoa ma se loia ua fa'apitoa mo lea matata, pe tatau ona ia failaina se tagi I le fale fa'amasino mo lana galuega ona ole fa'ateaina o ia mai lana galuega e leai se mafuaaga. Afai ua e silafiaina ua fa'ateaina oe ona ose isi tulaga e pei, o le lanu, ole vaai o oe ose tamaloa po'o se fafine, o lou tausaga, ona o lau tapuaiga, pe o se isi lava uiga o ia mea, e tatau ona e valaau I le vaega a le Komesina o Ai a Tatau mo Tagata Soifua ile (907)274-4692 pe ole 1-800-478-4692.

17. Ole a le umi e o'u fa'atali ai mo lo'u siaki mulimuli pe'a te'a au ma la'u galuega?

Afai ua fa'ateaina oe e lau galuega, ua tatau I lau galuega ona totogi atu ia te oe tupe e tatau ona totogi ai oe I le lona 3 o aso galue pe a uma le aso sa fa'ateaina ai oe (e le taulia ai le aso malolo ma aso mulimuli o vaiaso). A fai sa e savali ese ma le galuega I luga o lou faitalia, e te mauaina lou totogi ile taimi ua fa'atulagina mo tagata galulue.

18. Ai sea ua tatau ai I la'u galuega ona fa'atali ile 20 aso e tali ai se tusi ua mauaina mai I Vaega o Galuega e uiga I lau tupe maua, ae tatau lava ona o'u mauaina lo'u totogi ile 3 aso mai le aso mulimuli sa o'u galue ai?

Ole vaega o Galuega, e tatau ona tu'uina atu le ai a tatau mo lau galuega e mafai ai e latou (lau galuega) se avanoa e su'esu'e atili ma va'ava'ai atili ni filifiliga mautinoga e fesoasoani ai I a'l latou ona ole tagi a le tagata galue, e ta'u lea ole " O ou Ai a Tatau". E fa'aaoga e le vaega o Galuega le 20 aso e tutusa ma le vaega o tulafono, ina ia tutusa le taimi e mafai ai e lau galuega ona tali atu ni manaoga ua e tu'uina I ai'l latou.

19. O le a le umi ose taimi ua tu'uina mai ia te a'u e mafai ai ona o'u faila ina se tagi pe ua fa'ate'aina a'u?

Ose tagi mo ni ova taimi pe ose totogi mo itula e tatau ona faila I le 2 vaiaso mai le aso sa faia ai se galuega. Ose tagi mo taimi totogi mo taimi ua fa'atulagina e galue ai pe oni polomisi mo se totogi pe a e galue e tatau ona faila I le 3 vaiaso mai le aso sa e galue ai. E tatau I a te oe ona e faila ina se tagi I le taimi ua e iloaina ai se sese o itula galue I luga o lau ulu siaki.